مجله علوم پزشکی رازی دوره ۲۹، شماره ۷، مهر ۱۴۰۱ http://rjms.iums.ac.ir

مقاله پژوهشی

شناسایی عوامل مؤثر بر خدمات درمان و آموزش پزشکی با رویکرد تصمیم‌گیری مدیران وزارت بهداشت و درمان ایران

مرادبخش اربابی: دانشجوی دکتری، گروه حسابداری، واحد چابهار، دانشگاه آزاد اسلامی، چابهار، ایران

رضا ستوده: گروه حسابداری، واحد نیک شهر، دانشگاه آزاد اسلامی، نیک شهر، ایران (* نویسنده مسئول) r.sotudeh@iauzah.ac.ir

ابوالفضل نژادعلی باغان: گروه ریاضی، واحد نیک شهر، دانشگاه آزاد اسلامی، نیک شهر، ایران

چکیده

زمینه و هدف: خدمات درمانی و سلامتی به عنوان یکی از اصلی‌ترین ابعاد سیاست اجتماعی محسوب می‌شود که تصمیم‌گیری مدیران نقش مهمی در بهبود روند خدمات درمانی دارد. لذا هدف پژوهش بررسی عوامل مؤثر بر خدمات درمان و آموزش پزشکی با رویکرد تصمیم‌گیری مدیران وزارت بهداشت و درمان ایران بود.

روش کار: روش این پژوهش به صورت پیمایشی-توصیفی بود. جامعه آماری این پژوهش، شامل کلیه کارکنان امور مالی دانشگاه علوم پزشکی زاهدان و واحدهای تابعه آن شامل کلیه معاونت‌ها بود که در سال ۱۳۹۸مشغول به کار بودند که برابر با ۱۸۰ نفر بودند. با توجه به جدول مورگان، نمونه تحقیق برابر با ۱۱۸ نفر بدست آمد که به شیوه نمونه گیری تصادفی صورت گرفت. از پرسشنامه محقق ساخته با ۳۲ گویه و پنج مؤلفه عوامل قانونی، عوامل سیاسی، عوامل اقتصادی- اجتماعی، عوامل بین‌المللی و مشکلات (چالش‌های) حوزه سلامت و درمان برای گردآوری داده‌ها استفاده شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آزمون ضرایب مسیر t استفاده شد.

یافته‌ها: نتایج نشان داد که ۵ متغیر «عوامل قانونی»، «عوامل سیاسی»، «عوامل اقتصادی- اجتماعی»، «عوامل بین‌المللی» و «مشکلات (چالش‌های) حوزه سلامت و درمان» از متغیرهای پیش‌زمینه‌ای اثرگذار بر خدمات درمانی و بهداشتی با رویکرد تصمیم گیری مدیران در وزارت بهداشت و درمان می‌باشد.

نتیجه‌گیری: بر اساس نتایج پژوهش می‌توان گفت که دانشگاه علوم پزشکی و واحدهای تابعه آن می‌توانند با در نظر گرفتن عوامل مؤثر بر تصمیم‌گیری مدیران، منجر به بهبود روند خدمات درمانی و توسعه آن در جامعه شوند.

کلیدواژه‌ها

خدمات درمانی،

خدمات سلامتی،

وزارت بهداشت و درمان ایران

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۵/۱۰

تاریخ چاپ: ۱۴۰۱/۰۷/۰۹

تعارض منافع: گزارش نشده است.

منبع حمایت‌کننده: حامی مالی ندارد.

شیوه استناد به این مقاله:

Arbabi M, Sotudeh R, Nezhadli Baghan A. Investigating the Effective Factors on Medical Treatment and Education Services with the Decision-Making Approach of the Managers of the Ministry of Health of Iran. Razi J Med Sci. 2022;29(7):135-142.

*انتشار این مقاله به‌صورت دسترسی آزاد مطابق با CC BY-NC-SA 3.0 صورت گرفته است.

[Downloaded from rjms.iums.ac.ir on 2026-11-19]

Razi Journal of Medical Sciences. 2022;29(7):135-142. http://rjms.iums.ac.ir

Original Article

Investigating the Effective Factors on Medical Treatment and Education Services with the Decision-Making Approach of the Managers of the Ministry of Health of Iran

Morad Arbabi: PhD Student, Department of Accounting, Chabahar Branch, Islamic Azad University, Chabahar, Iran
Reza Sotudeh: Department of Accounting, Nikshahr Branch, Islamic Azad University, Nikshahr, Iran (*Corresponding author) r.sotudeh@iauzah.ac.ir
Abolfazl Nezhadli Baghan: Department of Mathematics, Nikshahr Branch, Islamic Azad University, Nikshahr, Iran.

Abstract

Background & Aims: In today's world, views of health and medical services have found a broader perspective and special attention has been paid to non-medical determinants of health. Each of these factors, by themselves or by affecting each other, severely affects the health and medical services of each country and causes injustices in the health care. The Ministry of Health and Medical Education, as the main trustee of providing and maintaining public health, with the aim of achieving the highest possible level of health for members of society, has paid special attention to social issues affecting health and health services and the issue of justice in health services. But maintaining and promoting health and health services and eliminating the destructive effect of some social factors on health and health services is an individual, national and even international responsibility that requires the joint efforts of all levels of society, namely individuals, communities and government. They have a heavy responsibility in this area. Hospitals and health centers as the most important centers providing health services in the country to improve the health of people and restore health to patients in need, scientific and efficient management at all levels. Managers' decisions and their performance in the department Health and treatment are important for the health of the community and the people because health policy is a set of guidelines developed by policy makers and senior managers of the health system in the areas of financing, generating resources and providing health services to restore, promote and maintain public health. The decision-making of managers is low-level. For example, what health managers are most involved in are health care costs and the factors that affect health care. For example, the University of Medical Sciences and its affiliated units, such as hospitals, health centers, medical schools, pharmaceutical and educational departments, and all health networks, use an adjusted cash base for their financial reports. Revenues are reflected in the books when they are acquired or realized, regardless of when the cash is received, and the basis for identifying and recording expenses is the time of incurring expenses. On this basis, transaction accounting and other events are identified at the time of occurrence, recorded in accounting documents, and reflected in the financial statements of the relevant courses, all of which affect health care. Health services are considered as one of the main dimensions of social policy that managers' decisions play an important role in improving the process of health services. Therefore, the purpose of this study was to investigate the factors affecting medical treatment and education services with the decision-making approach of the managers of the Ministry of Health of Iran.
Methods: The method of this research was survey-descriptive and it was done in deductive-inductive format. This means that the theoretical framework and background of the research is done through library studies, study of books, articles and sites and in

Keywords
Health Services,
Health Services,
Ministry of Health of Iran

Received: 01/08/2022
Published: 01/10/2022

[Downloaded from rjms.iums.ac.ir on 2026-11-19]

the form of deductive reasoning and gathering information to test hypotheses through inductive reasoning and this research is another type of analytical-applied Was. The statistical population of this study included all financial staff of Zahedan University of Medical Sciences and its affiliated units including all vice chancellors who were working in 2019, which was equal to 180 people. According to Morgan table, the research sample was 118 people which was done by random sampling. In this study, to investigate the factors affecting medical treatment and education services with the decision-making approach of the managers of the Ministry of Health of Iran, a researcher-made questionnaire with 32 items and five components of legal factors, political factors, socio-economic factors, international factors and problems (challenges) It was a field of health and treatment. In this study, the interpretation and analysis of data collected from the study population in the form of analytical statistics and descriptive and inferential statistics has been done. So that in descriptive statistics, first the data related to each of the variables that were used from the answer to the questionnaire, has been obtained in the form of statistical indicators such as mean and standard deviation in terms of research components. In the inferential statistics section, the t-path coefficient test is used.

Results: The results showed that 5 variables "legal factors", "political factors", "socio-economic factors", "international factors" and "problems (challenges) in the field of health and treatment" are the background variables affecting health services with the decision-making approach of managers is in the Ministry of Health.

Conclusion: Based on the research results, it can be said that the University of Medical Sciences and its affiliated units can improve the process of medical services and its development in society by considering the factors affecting the decision-making of managers. The basis of any research is the information with which the research hypothesis is tested. Obviously, the more accurate and complete information is provided to the researcher, the more accurate the results of the research will be and the more valid the research will be, which can be pointed out to the inherent limitation of the questionnaire. There are also limitations to the scale of data measurement and the Likert spectrum. The order does not exceed and cannot be considered at the level of distance scales, and the reluctance of some respondents to respond were among the limitations of the research. In order to provide better health services, service and medical organizations can develop medical services in the organization by resolving the mentioned challenges. This is more evident in hospitals due to its geographical spread. Because they will have many consequences for the organization and the country. Therefore, according to the results of the research in this section, the managers of the Ministry of Health are recommended to try to improve the above-mentioned causal conditions to develop treatment services by applying various laws and instructions.

Conflicts of interest: None
Funding: None

Cite this article as:

Arbabi M, Sotudeh R, Nezhadli Baghan A. Investigating the Effective Factors on Medical Treatment and Education Services with the Decision-Making Approach of the Managers of the Ministry of Health of Iran. Razi J Med Sci. 2022;29(7):135-142.

*This work is published under CC BY-NC-SA 3.0 licence.

[Downloaded from rjms.iums.ac.ir on 2026-11-19]

مقدمه

در دنیای امروز دیدگاه های سلامت و خدمات درمانی چشم اندازی وسیع‌تر پیدا کرده و ضرورتا به عوامل تعیین کننده غیرطبی سلامت توجه ویژه‌ای معطوف گشته است (۱). هر یک از این عوامل به خودی خود و یا از طریق تاثیر بر یکدیگر وضعیت سلامتی و خدمات درمانی هر کشور را به شدت تحت تاثیر قرار می دهند و سبب بروز بی عدالتی هایی در وضعیت خدمات‌دهی سلامت می‌گردند (۲). از مهمترین سازمان‌های درگیر در توسعه سلامت و خدمات درمانی، وزارت بهداشت و درمان می‌باشد (۳). وزارت بهداشت، درمان وآموزش پزشکی، به عنوان متولی اصلی تامین وحفظ سلامت مردم، با هدف رسیدن به بالاترین سطح ممکن سلامتی برای آحاد جامعه، توجه ویژه ای را به مسائل اجتماعی تاثیر گذار بر سلامت و خدمات درمانی و موضوع عدالت در خدمات درمانی معطوف داشته است (۴). اما حفظ و ارتقای سلامتی و خدمات درمانی و حذف اثر مخرب برخی از عوامل اجتماعی بر سلامت و خدمات درمانی، مسئولیتی فردی، کشوری و حتی بین المللی است که کوشش مشترک کلیه سطوح جامعه یعنی افراد، اجتماعات و دولت را می‌طلبد که مدیران در این حیطه مسئولیتی سنگینی بر عهده دارند (۲). بیمارستان‌ها و مراکز بهداشت و درمانی به عنوان مهمترین مراکز ارایه دهنده خدمات بهداشتی و درمانی در سطح کشور درجهت ارتقای سلامتی افراد و اعاده سلامتی به بیماران نیازمند، مدیریت علمی و کارآمد در تمام سطوح می‌باشند (۵). تصمیم‌گیری‌های مدیران و عملکرد آن‌ها در بخش سلامت و درمان برای سلامت جامعه و مردم دارای اهمیت است چرا که سیاست سلامت مجموعه دستورالعمل‌هایی است که توسط سیاستگذاران و مدیران ارشد نظام سلامت در حوزه‌های تأمین مالی، تولید منابع و ارایه خدمات سلامت به‌منظور بازیابی، ارتقاء و حفظ سلامتی مردم جامعه تدوین می‌شود (۱) و راهنمای تصمیم‌گیری مدیران سطوح پایین است. به عنوان مثال آنچه که مدیرات بهداشت و درمان بسیار در آن درگیر هستند، هزینه‌های خدمات درمانی و عوامل موثر بر خدمات درمانی هستند (۳). به عنوان مثال دانشگاه علوم پزشکی و واحدهای تابعه آن از قبیل بیمارستان‌ها، مراکز بهداشت، دانشکده‌های پزشکی و معاونت‌های دارویی و آموزشی و کلیه شبکه‌های بهداشت، برای گزارش‌های مالی خود، از مبنای نقدی تعدیل شده استفاده می‌نماید (۴). درآمدها در زمانی که تحصیل می‌شوند و یا تحقق می‌یابند، صرف نظر از زمان وصول وجه نقد، در دفاتر منعکس می‌شوند و همچنین مبنای شناسایی و ثبت هزینه‌ها زمان ایجاد با تحمل هزینه‌هاست (۵). بر اساس این مبنا، حسابداری معاملات و سایر رویدادها در زمان وقوع، شناسایی و در اسناد و مدارک حسابداری ثبت می‌شود و در صورت‌های مالی دوره های مربوط انعکاس می‌یابد که همه این عوامل بر خدمات درمانی اثرگذار هستند (۶). الس (Eales) و همکاران (۲۰۲۱) یکی از با اهمیت‌ترین شرایط علّی جهت تصمیم‌گیری در بخش درمان وزارت بهداشت و درمان را به ترتیب: ۱) مشکلات حوزه سلامت و درمان؛ ۲) عوامل اقتصادی-اجتماعی؛ ۳) عوامل بین‌المللی؛ ۴) عوامل قانونی و ۵) عوامل سیاسی مرتبط با بیمه‌گذاران و کارکنان اداری و خدمات درمانی و پزشکی سازمان نام بردند. با توجه به اینکه وزارت بهداشت و درمان یک سازمان اجتماعی و ملی هست و کاملاً مستقیم با خدمات درمانی نسبت به افراد جامعه سروکار دارد، لذا اتخاذ هرگونه تصمیم‌گیری در این سازمان می تواند تبعات فراوانی را به همراه داشته باشد که این مسئولیت این سازمان را چند برابر می‌کند (۳). از سویی دیگر بر اساس دیدگاه مدیران این سازمان، تا کنون تصمیم‌گیری‌های فراوانی در خصوص حوزه عوامل موثر بر خدمات درمانی و بهینه‌سازی آن انجام شده ولیکن در این سازمان به صورت کامل انجام و پیاده سازی نشده است که خود دلیلی بر وجود موانعی در فرایند پیاده‌سازی و شناسایی عوامل مؤثر بر خدمات درمانی در سازمان و یا نقص در تدوین شناسایی عوامل مؤثر بر آن در این سازمان می‌باشد. از سویی دیگر بر اساس بررسی های انجام شده در خصوص عوامل مؤثر بر خدمات درمان و آموزش پزشکی با رویکرد تصمیم‌گیری مدیران وزارت بهداشت و درمان ایران اطلاعات متناقضی وجود دارد، لذا این خود بیانگر کمبود تحلیل اصولی در این سازمان می‌باشد. پس ارائه و شاسایی عوامل مؤثر بر خدمات درمانی بر اساس تحلیل و دیدگاه متخصصین در این سازمان یک امر ضروری بنظر می‌آید. لذا هدف این پژوهش شناسایی

[Downloaded from rjms.iums.ac.ir on 2026-11-19]

عوامل مؤثر بر خدمات درمان و آموزش پزشکی با رویکرد تصمیم‌گیری مدیران وزارت بهداشت و درمان ایران می‌باشد.

روش کار

روش این پژوهش به صورت پیمایشی- توصیفی صورت گرفت و انجام آن در قالب قیاسی- استقرایی بود. بدین معنی که چارچوب نظری و پیشینه پژوهش از طریق مطالعات کتابخانه‌ای، مطالعه کتاب‌ها، مقالات و سایت ها و به صورت استدلال قیاسی و جمع‌آوری اطلاعات برای آزمون فرضیه‌ها از راه استدلال استقرایی انجام می‌گیرد و این پژوهش از نوع دیگر تحلیلی- کاربردی بود. جامعه آماری این پژوهش، شامل کلیه کارکنان امور مالی دانشگاه علوم پزشکی زاهدان و واحدهای تابعه آن شامل کلیه معاونت ها بود که در سال ۱۳۹۸مشغول به کار بودند که برابر با ۱۸۰ نفر بودند. با توجه به جدول مورگان، نمونه تحقیق برابر با ۱۱۸ نفر بدست آمد که به شیوه نمونه‌گیری تصادفی صورت گرفت. در این تحقیق جهت بررسی عوامل مؤثر بر خدمات درمان و آموزش پزشکی با رویکرد تصمیم‌گیری مدیران وزارت بهداشت و درمان ایران از پرسشنامه محقق ساخته با ۳۲ گویه و پنج مؤلفه عوامل قانونی، عوامل سیاسی، عوامل اقتصادی- اجتماعی، عوامل بین‌المللی و مشکلات (چالش‌های) حوزه سلامت و درمان بود. در این تحقیق، تفسیر وتجزیه وتحلیل داده های جمع آوری شده از جامعه مورد مطالعه در قالب آمار تحلیلی و به دو صورت آمار توصیفی واستنباطی انجام گرفته است. به طوری که در آمار توصیفی ابتدا داده های مربوط به هریک از متغیرها که از پاسخ پرسشنامه استفاده شده، منتج شده است، در قالب شاخص‌های آماری از قبیل میانگین و انحراف معیار بر حسب مؤلفه‌های تحقیق به دست آمده است. در بخش آمار استنباطی از آزمون ضرایب مسیر t استفاده شده است.

یافته‌ها

ساده‌ترین معیار برای سنجش رابطه بین متغیرها، اعداد معنی‌داری t است. در صورتی که مقدار این اعداد از ۱/۹۶ و ۲/۵۸ بیشتر شود، نشان از صحت رابطه بین متغیرها و در نتیجه تأیید فرضیه‌های تحقیق در سطح اطمینان ۹۵ و ۹۹ درصدی است. اولین و ابتدایی‌ترین معیار برازش مدل ساختاری، ضرایب معنی‌داری است. با بررسی این معیار در هر یک از مدل‌های مورد بررسی جدول شماره ۱ نشان داده می‌شود که تمامی ضرایب معنی‌داری از ۲/۵۸ بیشتر هستند که این امر معنادار بودن تمامی روابط بین سازه‌ها را در سطح اطمینان ۹۹

جدول ۱- ضریب معنی‌داری t روابط هریک از متغیرهای اصلی با ابعاد (حیطه‌های) پرسشنامه

رابطه بین سازه‌ها	مقادیر t	سطح معناداری	ضریب مسیر	نتیجه
شرایط علّی>>> عوامل قانونی	۷/۴۱۱	۰/۰۰۰۱	۰/۶۴۰	تأیید فرضیه
شرایط علّی>>> عوامل سیاسی	۲/۶۱۷	۰/۰۰۹	۰/۴۹۲	تأیید فرضیه
شرایط علّی>>> عوامل عوامل اقتصادی- اجتماعی	۱۱/۱۵۴	۰/۰۰۰۱	۰/۸۳۲	تأیید فرضیه
شرایط علّی>>> عوامل بین‌المللی	۱۰/۵۷۱	۰/۰۰۰۱	۰/۷۷۰	تأیید فرضیه
شرایط علّی>>> مشکلات (چالش‌های) حوزه سلامت و درمان	۲۲/۴۲۴	۰/۰۰۰۱	۰/۸۴۵	تأیید فرضیه

جدول ۲- مقادیر R^2 متغیرهای درون‌زای مدل تحقیق

ابعاد (حیطه‌های) پرسشنامه‌ی پژوهش	ضریب تعیین (تبیین)	ضریب تبیین اصلاح شده	کیفیت
شرایط علّی	-	-	-
عوامل قانونی	۰/۶۹۰	۰/۶۸۵	قوی
عوامل سیاسی	۰/۵۹۶	۰/۵۹۲	متوسط
عوامل اقتصادی- اجتماعی	۰/۶۸۷	۰/۶۸۳	قوی
عوامل بین‌المللی	۰/۵۹۶	۰/۵۹۳	متوسط
مشکلات (چالش‌های) حوزه سلامت و درمان	۰/۷۱۴	۰/۷۱۰	قوی

[Downloaded from rjms.iums.ac.ir on 2026-11-19]

جدول ۳- میزان اندازه اثر ابعاد (حیطه‌های) پرسشنامه‌های پژوهش

	مسیر تأثیر سازه‌ها	میزان F^2 (اندازه اثر)	کیفیت
شرایط علّی	عوامل قانونی	۰/۳۹۳	بزرگ
	عوامل سیاسی	۰/۳۷۸	بزرگ
	عوامل اقتصادی- اجتماعی	۲/۲۹۵	بزرگ
	عوامل بین‌المللی	۱/۵۷۳	بزرگ
	مشکلات (چالش‌های) حوزه سلامت و درمان	۲/۵۴۵	بزرگ

جدول ٤- ضریب شاخص Q^2 قدرت پیش‌بینی متغیرهای پرسشنامه‌های پژوهش

پرسشنامه	ابعاد سازه‌ها	SSO	SSE	Q^2=1- (SSE/SSO)	کیفیت
شرایط علّی	عوامل قانونی	۱۶۴۵/۰۰	۹۸۰/۵۴۷	۰/۴۰۴	قوی
	عوامل سیاسی	۱۱۰۶/۰۰	۸۳۴/۶۴۵	۰/۴۲۱	قوی
	عوامل اقتصادی- اجتماعی	۱۰۴۵/۰۰	۸۵۶/۳۴۲	۰/۳۴۲	قوی
	عوامل بین‌المللی	۱۱۳۸/۰۰	۸۶۶/۶۰۵	۰/۴۶۱	قوی
	مشکلات (چالش‌های) حوزه سلامت و درمان	۱۱۸۵/۰۰	۷۹۲/۶۴۴	۰/۳۵۲	قوی

درصد نشان می‌دهد.

همان‌طور که در جدول شماره ۲ مشاهده می‌شود، متغیرهای درون‌زای اصلی مدل در بازه (۰/۴۱۴- ۰/۸۵۴) قرار گرفته و از ضریب تعیین بالاتر از متوسط و قوی برخوردار هستند.

همان‌طور که مشاهده می‌شود بر اساس جدول شماره ۳ تأثیر متغیرها بزرگ است، بنابراین رابطه سایر متغیرها با یکدیگر بالاتر از متوسط و بزرگ ارزیابی شد.

همان‌طور که مشاهده می‌شود بر اساس جدول شماره ۴ تأثیر متغیرها بیش از متوسط و بزرگ است، بنابراین رابطه سایر متغیرها با یکدیگر بالاتر از متوسط و بزرگ ارزیابی شد.

بحث

نتایج نشان داد که ۵ متغیر «عوامل قانونی»، «عوامل سیاسی»، «عوامل اقتصادی- اجتماعی»، «عوامل بین‌المللی» و «مشکلات (چالش‌های) حوزه سلامت و درمان» از متغیرهای پیش‌زمینه‌ای اثرگذار بر خدمات درمانی و بهداشتی با رویکرد تصمیم گیری مدیران در وزارت بهداشت و درمان می‌باشد. یعنی «عوامل قانونی»، «عوامل سیاسی»، «عوامل اقتصادی- اجتماعی»، «عوامل بین‌المللی» و «مشکلات (چالش‌های) حوزه سلامت و درمان» به عنوان عوامل موجده (علّی) در توسعه مدل خدمات درمانی و بهداشتی نقش ایفا می‌کنند. نتایج پژوهش با نتایج پژوهش‌های الس (Eales) و همکاران (۲۰۲۱) (۳) همخوان و همراستا می‌باشد. در تبیین یافته‌های پژوهش می‌توان گفت که یکی از با اهمیت‌ترین شرایط علّی جهت تصمیم گیری در بخش درمان وزارت بهداشت و درمان، به ترتیب توجه به: ۱) مشکلات (چالش‌های) حوزه سلامت و درمان؛ ۲) عوامل اقتصادی- اجتماعی؛ ۳) عوامل بین‌المللی؛ ۴) عوامل قانونی و ۵) عوامل سیاسی مرتبط با بیمه‌گذاران و کارکنان اداری و خدمات درمانی و پزشکی سازمان است. در بخش بهداشت و درمان برای تأمین و ارتقای سطح سلامت جسمی، روانی و اجتماعی جامعه، در چارچوب سیاست‌ها و خط‌مشی‌های تعیین شده، مجموعه‌ای نظام‌یافته از فعالیت‌ها و عملیات اجرایی انجام می‌شود (۷). مهم‌ترین آنها آموزش بهداشت، پیشگیری و ایمنی‌سازی علیه بیماری‌های واگیر، بهداشت خانواده، بهداشت و سالم‌سازی محیط زیست، مبارزه با بیماری‌ها، تأمین و تدارک داروهای اساسی، تغذیه، ایجاد و راه‌اندازی مراکز و واحدهای ارائه خدمات درمان سرپایی و بستری، تأمین و آموزش نیروی انسانی پزشکی و پیراپزشکی در زمینه‌های مختلف پزشکی و سلامت است. از آنجایی‌که مقوله «سلامت» موضوعی کاملاً پیچیده و چندوجهی می‌باشد (۸). چارچوب سیاست‌گذاری‌ها و تصمیم‌گیری‌های مدیران به منظور

[Downloaded from rjms.iums.ac.ir on 2026-11-19]

اطمینان از این که هر انتخاب سیاست‌گذاری عمومی، سلامت و عدالت را نیز به‌حساب خواهد آورد، توسعه یافته شده است، سپس تضمین انتخاب سیاست‌گذاری‌های عمومی سالم، با هدف کاهش و یا تخفیف تبعات بالقوه منفی و نهایتاً تقویت اثرات مثبت یک انتخاب سیاست عمومی، بر روی عدالت و سلامت ترکیبی از ابزارها، تکنیک‌ها، مهارت‌ها و رویکردهای چندرشته‌ای را طلب می‌کند (۹). دولت‌ها نقش مهمی در سلامت ایفاء می‌کنند، اما سلامت هم‌چنین به‌طور عمده‌ای به‌وسیله علائق تجاری و صنفی، بخش‌های غیردولتی و سازمان‌های اجتماعی تحت تأثیر قرار می‌گیرد. باید توانمندی‌های آنها برای حفظ و ارتقاء سلامت مردم تقویت شود. واحدهای تجاری، صنعت و بازرگانی، انجمن‌های دانشگاهی و رهبران دینی و مذهبی فرصت‌های زیادی برای اقدام در جهت منافع سلامت کل جامعه دارند (۱۰). از این‌رو، اتحادهای جدیدی باید شکل گیرند تا انگیزش لازم را برای اقدام سلامت فراهم کنند. بنابراین، مسئولیت‌پذیری عمومی برای سلامت، یک زیربنای ضروری برای رشد سیاست‌گذاری‌های عمومی سالم است. «اقدام اجتماعی» محور اصلی تسریع سیاست‌گذاری‌های عمومی سالم است و تعهد به سیاست‌گذاری‌های عمومی سالم، نیازمند رویکردیست که بر مشاوره و مذاکره تأکید دارد. سیاست‌گذاری‌های عمومی سالم، مدافعین نیرومندی را می‌طلبد تا سلامت را برای فرای دستور کار سیاست‌گذاران عمومی قرار دهند. این به معنی تسریع کارهای گروه‌های مدافع و کمک رسانه‌ها برای تفسیر مسائل پیچیده سیاست‌گذاری است. هم‌چنین، مؤسسات آموزشی باید به‌منظور گنجاندن مهارت‌های مدافعه‌ای و میانجی‌گری و توانمندسازی، نسبت به بازنگری دوره‌های تحصیلاتی اقدام کرده تا بتوانند به نیازهای ظهوریافته سلامت عمومی جدید پاسخ دهند (۴). لذا، در اینجا باید شیفت قدرتمندی از حمایت‌های کنترلی به‌سمت حمایت‌های تکنیکی، در توسعه سیاست‌گذاری‌های عمومی شکل گیرد. سیاست هم‌چنین می‌تواند پیامد اقداماتی باشد که در طول یک دوره زمانی توسط نقش‌آفرینان سطوح مختلف یک سازمان انجام شده است. اقدامات صورت‌گرفته توسط این افراد یا گروه‌ها ممکن است در راستای تصمیماتی نباشد که به‌طور رسمی توسط صاحب‌منصبان سطوح بالای سازمان اتخاذ شده است (۵). سیاست‌گذاری در بخش سلامت به‌دلیل ماهیت خاص این بخش در مقایسه با دیگر بخش‌های اجتماعی از جایگاه قابل توجهی برخوردار بوده و دارای حساسیت و ویژگی خاصی می‌باشد. ماهیت تصمیم‌گیری در بخش سلامت، اغلب موضوعات مرتبط با مرگ و زندگی را دربر می‌گیرد (۶). در بسیاری از مواقع، سلامت تحت تأثیر بسیاری از تصمیم‌هایی است که ممکن است ارتباط مستقیمی با مراقبت‌های سلامتی نداشته باشد؛ مانند اثرات فقر بر روی سلامتی مردم، آلودگی هوا، آلودگی آب یا سیستم بهداشتی ضعیف. هم‌چنین سیاست‌های اقتصادی مانند؛ مالیات بر سیگار یا الکل می‌تواند بر رفتار سلامتی مردم تأثیرگذار باشد. در نظام سلامت، تغییر سلامت بسیار چالش‌برانگیز است (۱۰). سازمان‌های خدماتی و درمانی جهت ارائه خدمات درمانی بهتر می‌توانند با حل و فصل چالش‌های مذکور موجب توسعه خدمات درمان در سازمان باشند. این امر در بیمارستان‌ها به دلیل گستردگی جغرافیایی مشهودتر می‌باشند. چرا که پیامدهای بسیار زیادی برای سازمان و کشور در پی خواهند داشت (۹).

از جمله محدودیت‌های تحقیق می‌توان به عدم تمایل به پاسخگویی و همکاری برخی از افراد در طول مطالعه اشاره کرد و نیز از آنجاییکه که برخی افراد در حین تکمیل کردن پرسشنامه‌ها در حضور محقق انجام ندادند، لذا ممکن است در تکمیل کردن پرسشنامه دقت لازم و انگیزه مورد نیاز را نداشته و این عدم انگیزه کافی و دقت لازم، نتایج مطالعه را تحت تأثیر قرار دهد.

نتیجه‌گیری

بر اساس نتایج پژوهش می‌توان گفت که دانشگاه علوم پزشکی و واحدهای تابعه آن می‌توانند با در نظر گرفتن عوامل مؤثر بر تصمیم‌گیری مدیران، منجر به بهبود روند خدمات درمانی و توسعه آن در جامعه شوند. لذا با توجه به نتایج به دست آمده از پژوهش در این قسمت، به مدیران وزارت بهداشت و درمان توصیه می‌گردد که با اعمال قوانین و دستورالعمل‌های مختلف، سعی در بهبود شرایط علّی مذکور جهت توسعه خدمات درمان نمایند.

[Downloaded from rjms.iums.ac.ir on 2026-11-19]

References

1. Back DA, Scherer J, Osterhoff G, Rigamonti L; Working Group Digitalisation, Pförringer D. Digital implications for human resource management in surgical departments. Eur Surg. 2022;54(1):17-23.

2. Mills KE, Weary DM, von Keyserlingk MAG. Graduate Student Literature Review: Challenges and opportunities for human resource management on dairy farms. J Dairy Sci. 2021;104(1):1192-1202.

3. Eales J, Bethel A, Fullam J, Olmesdahl S, Wulandari P, Garside R. What is the evidence documenting the effects of marine or coastal nature conservation or natural resource management activities on human well-being in South East Asia? A systematic map. Environ Int. 2021;151:106397.

5. Chen Z. Sharing Employee: B2B Employment Model in the Era of Coronavirus Disease 2019 and Implication for Human Resource Management. Front Psychol. 2021;12:714704.

6. Rossano MJ. Ritual as resource management. Philos Trans R Soc Lond B Biol Sci. 2020;375(1805):20190429.

7. Sinclair JR. Importance of a One Health approach in advancing global health security and the Sustainable Development Goals. Rev Sci Tech. 2019;38(1):145-154.

8. Farmanova E, Bonneville L, Bouchard L. Organizational Health Literacy: Review of Theories, Frameworks, Guides, and Implementation Issues. Inquiry. 2018;55:46958018757848.

9. Mirzayev F, Viney K, Linh NN, Gonzalez-Angulo L, Gegia M, Jaramillo E, et al. World Health Organization recommendations on the treatment of drug-resistant tuberculosis, 2020 update. Eur Respir J. 2021;57(6):2003300.

10. Turner D, Ruemmele FM, Orlanski-Meyer E, Griffiths AM, de Carpi JM, Bronsky J, et al. Management of Paediatric Ulcerative Colitis, Part 1: Ambulatory Care-An Evidence-based Guideline From European Crohn's and Colitis Organization and European Society of Paediatric Gastroenterology, Hepatology and Nutrition. J Pediatr Gastroenterol Nutr. 2018;67(2):257-291.

[Downloaded from rjms.iums.ac.ir on 2026-11-19]